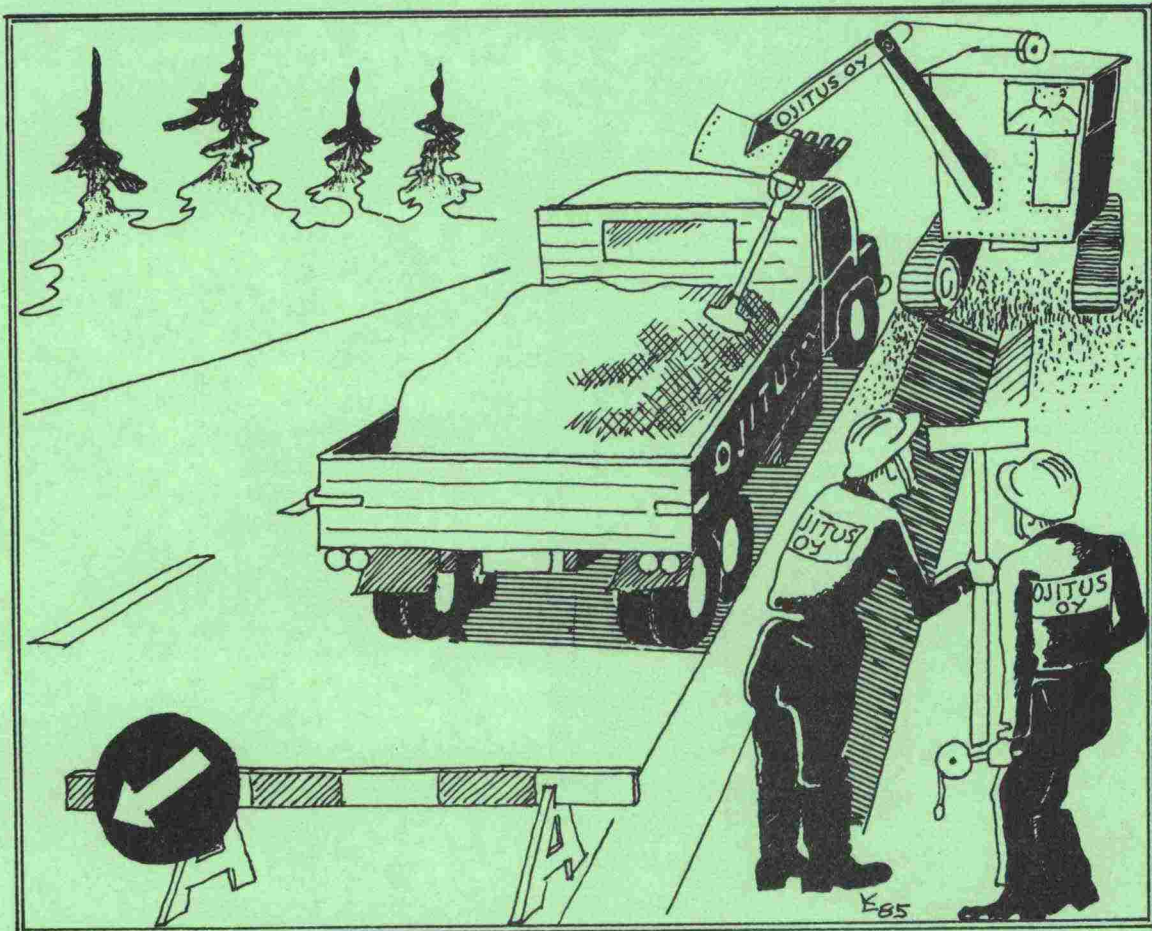

OHJEET KUNNOSSAPITOTÖIDEN TEETTÄMISESTÄ URAKALLA

TVH

KUNNOSSAPITOTOIMISTO

TVH 743 936

11.3.1985

OHJEET KUNNOSSAPITOTÖIDEN TEETTÄMISESTÄ URAKALLA

Tie- ja vesirakennushallitus
Kunnossapitotoimisto

TVH 743936

11.3.1985

ISBN 951 - 46 - 7259 - 3

OHJEET KUNNOSSAPITOTÖIDEN TEETTÄMISESTÄ URAKALLA

S I S Ä L L Y S L U E T T E L O

	Sivu
1. OHJEIDEN TARKOITUS.....	1
2. KUNNOSSAPITOURAKOINNIN LÄHTÖKOHDAT.....	1
2.1 Urakka-asetus ja LM:n urakkapäätös.....	1
2.2 TVL:n rakennuttamispolitiikka ja rakennuttamisohje	2
3. URAKOINNIN MÄÄRÄLLISET TAVOITTEET.....	3
3.1 Yleiset suuntaviivat.....	3
3.2 Kokonaistavoitteet.....	3
3.3 Tehtäväkohtaiset tavoitteet.....	4
3.31 Urakointiluokat.....	4
3.32 Tehtävien sijoittuminen urakointiluokkiin....	5
3.33 Poikkeamat tavoitteista.....	7
4. ASIAKIRJAT.....	7
4.1 Sopimusmuodot.....	7
4.2 Asiakirjojen käyttö.....	8
4.21 Pienurakat.....	8
4.22 Alueelliset urakat.....	9
4.23 Päälystys- ja murskaustyöt.....	10
4.24 Muut suuret tehtäväurakat.....	10
4.25 Pienten tienpitoaineserien hankintaurakat....	11
4.26 Työtilaukset.....	11
4.27 Urakkaohjelmien työnaikaiset tarkistukset....	11
4.28 Muiden asiakirjojen käyttö.....	11
5. VAKUUDET.....	12
6. SOPIMUSVALTUUKSIEN DELEGOINTI.....	12
7. VALVONTA JA ARVONVÄHENNYKSET.....	14
7.1 Yleinen valvonta.....	14
7.2 Arvonvähennykset.....	15
8. URAKAN EDULLISUUDEN ARVIOINTI.....	15
9. ERILLISKYSYMYKSIÄ.....	16
9.1 Koneenvuokraus ja urakointi.....	16
9.2 Liikennelupakysymykset.....	17
9.3 Urakoiden seuranta.....	17
9.31 Yleinen seuranta.....	17
9.32 Urakoitsijarekisterit.....	18
9.4 Kilpailun edistäminen.....	18

1. OHJEIDEN TARKOITUS

Ohjeiden tarkoituksena on yhdenmukaistaa kunnossapidon urakointiin liittyviä menettelytapoja, asiakirjojen sisältöä ja käyttöä sekä esittää urakoinnin määrälliset tavoitteet vuoteen 1990 mennessä.

Paikallisten olosuhteiden hyväksikäyttöä korostetaan, joten piirikohtaiset erot urakoinnin määrissä voivat olla suuret.

Ohjeet on tarkoitettu kunnossapitotoimialan urakoista vastaavien ja niitä käsittelevien henkilöiden käyttöön asiakirjojen valmistelusta urakoiden valvontaan ja jälkiseurantaan asti.

Ohjeet täydentävät TVL:n rakennuttamispolitiikkaa sekä julkaisua Rakennuttamisohje 1984.

2. KUNNOSSAPITOURAKOINNIN LÄHTÖKOHDAT

Kunnossapitotöissä urakointi tulee ensisijaisesti kysymykseen kuormitushuippujen tasaamiseksi. TVL:n kalustopolitiikka ja urakkapolitiikka pidetään sopusoinnussa siten, että oman kaluston työllistäminen ei estä urakalla teettämisen laajentamista milloin se muuten on edullista. Omaa kalustoa hankitaan lähinnä perustehtäviin, kun taas erikoistehtävissä turvaudutaan pääasiassa vieraisiin palveluihin.

2.1 Urakka-asetus ja LM:n urakkapäätös

Valtion rakennustöiden teettämistä urakalla säätelevät ensisijaisesti asetus valtion rakennustöiden teettämisestä urakoitsijoilla (385/61) eli ns. urakka-asetus (Urakka A) siihen tehdyin muutoksina (860/74, 424/80 ja 168/83) sekä liikenneministeriön päätös (186/83) eli ns. urakkapäätös (Urakka P) valtion rakennustöiden teettämisestä urakoitsijoilla annetun asetuksen soveltamisesta.

Urakka A:n 2 §:n mukaan valtion rakennustyö on annettava urakoitsijan suoritettavaksi, milloin tämä työnteettämistapa harkitaan valtiolle edulliseksi sekä siihen muutoin on edellytykset. Myös kunnossapitotehtävät ovat tämän urakalle antamisvelvoitteen alaisia.

Harkittaessa, teetetäänkö valtion rakennustyö urakalla, on tarvittaessa kiinnitettävä huomiota siihen, soveltuuko tämä työnsuoritustapa työllisyysnäkökohtiin (Urakka P:n 2§ 4.mom.).

Rakennustyötä ei saa ryhtyä toteuttamaan valtion omana työnä sillä perusteella, että rakennustyötä varten tehdyt suunnitelmat eivät ole riittävän yksityiskohtaiset (Urakka P:n 2 § 5.mom.).

2.2 TVL:n rakennuttamispolitiikka ja rakennuttamisohje

TVL:n rakennuttamispolitiikka vuodelta 1978 (lähetetty kirjeellä R-99/4.12.1978) sekä julkaisu Rakennuttamisohje 1984 (TVH 731599) ovat yleisohjeita, joiden kanssa nämä ohjeet ovat sopusoinnussa ja täydentävät niitä kunnossapitotoimialan tehtävien ja niiden erityispiirteiden kannalta.

Kunnossapitourakoinnin määrälliset tavoitteet pohjautuvat rakennuttamispolitiikan ja siitä annettujen työalakohtaisten sovellutusohjeiden sekä tienpäällystysurakan suunnittelun (lähetetty kirjeellä Rtr-13/19.2.1982) sisältämiin toimintaperiaatteisiin.

Päällekkäisyyksien välttämiseksi ei näissä ohjeissa yleensä käsitellä rakennuttamisohjeen ohjeita ja määräyksiä, joten ne samoin kuin muutkin urakointia koskevat yleiset säädökset on tarpeen tuntea teetettäessä kunnossapitotehtäviä urakalla.

3. URAKOINNIN MÄÄRÄLLISET TAVOITTEET

3.1 Yleiset suuntaviivat

Yleissuuntauksena lisätään kunnossapitourakointia 1990-luvun alkuun mennessä. Edellytyksenä kuitenkin on, että jokainen urakka on valtiolle edullinen ja että omat resurssit työllistetään hyödyllisesti.

Urakointia ja varsinkin pienurakointia (ks.s.8) edistetään mm. piirien yhteistoiminnalla, joustavilla menettelytavoilla, tarkoituksenmukaisten asiakirjojen käytöllä, oman henkilöstön koulutuksella ja uusilla urakointimuodoilla (ks. s. 9, alueelliset urakat).

Omaa henkilöstöä kannustetaan urakointiin soveltuvien uusien osatyökohteiden ja -tehtävien etsimiseen ja siten urakoinnin lisäämiseen.

Urakkamarkkinoita pyritään kehittämään edesauttamalla urakoitsijakunnan ammatillista ja muodollista kehittymistä, lisäämällä vähitellen tarjouspyyntöjen määrää, ylläpitämällä kohtuullisen tasaisia työmääriä eri ajan-kohtina sekä tiedottamalla urakoista alan yrittäjille ajoissa ja luotettavasti.

3.2 Kokonaistavoitteet

Kunnossapidon urakoinnin kokonaistavoitteet laskettuna tehtävien kokonaiskustannuksista ovat koko laitoksessa keskimäärin seuraavat:

1. Muut kuin päällystys- ja murskaustyöt	5...10 %
2. Päällystystyöt	65...75 %
3. Murskaustyöt	60...70 %
4. Kaikki kunnossapitotyöt yhteensä	20...25 %

Tavoitteet merkitsevät, että kaikkien kunnossapitotöiden (4) urakointiosuus nousee 1990-luvun alkuun mennessä n. 1,5-kertaiseksi 1980-luvun alkuvuosien tasosta ja muiden töiden kuin päällystys- ja murskaustöiden (1) osuus vastaavasti n. 3-kertaiseksi.

Tavoitteet tarkoittavat toteutuvia urakoita, joten tarjouslaskentaan on syytä lähettää työkohteita jonkin verran enemmän.

3.3 Tehtäväkohtaiset tavoitteet

3.31 Urakointiluokat

Soveltuvuutta urakalla teettämiseen osoittaa urakkaprosentti. Urakkaprosentilla tarkoitetaan koko TVL:n kunnossapitourakoiden osuutta ao. tehtävän kokonaiskustannuksista.

Urakointiluokat ovat:

Luokka	Urakoinnin suhteellinen yleisyys	Ao. luokkaan kuuluvien tehtävien urakkaprosentit
I	Vallitseva	50 %
II	Runsas	20...50 %
III	Avustava	5...20 %
IV	Satunnainen	1... 5 %
V	Vähäinen	0... 1 %

Koneenvuokraus ja kuljetus eivät sisälly urakoihin vaan TVL:n omaan työhön. Vuokrakoneiden käyttö on useasti tarkoituksenmukaista, mikä osaltaan pitää urakkaprosentin monissa tehtävissä alhaisena (ks. s.16).

3.32 Tehtävien sijoittuminen urakointiluokkiin

Kunnossapidon litterajärjestelmän mukaiset tehtävät ja tehtäväryhmät luetellaan seuraavassa taulukossa urakointiluokkiin. Sijoittelu urakointiluokkiin osoittaa, kuinka yleistä kunkin tehtävän urakalla teettämisen tulee keskimäärin koko laitoksessa olla, jotta kohdan 3.2 kokonaistavoitteet saavutetaan.

Littera	Urakointiluokka	Littera	Urakointiluokka
1100 (1110...1140) Sorakulutuskerron hoito	V	1810 Siltojen hoito	III
		1820 Kuivatusjärjestelmän hoito	IV
1210 Kevytpäällysteen reikien paikkaus	III	1830 Tie- ja liitännäisalueiden puhtaanapito	II
1310 Kestopäällysteen urapaikkaus	I	1840 Äkilliset hoitotyöt	V
1320, 1330 Kestopäällysteen reikien ja purkaumien sekä halkeamien paikkaus	II	1850 Sää tarkkailu	-
		1900 (1910...1950) Lautat ja muut erikoiskohteet	IV
1410 Aurausviitoitus	III	2110 Soratien rungon vauriokohtien korjaaminen	IV
1420...1460 Muut lumityöt	IV	2120 Soran ja murskeen lisäys kulutuskerrokseen	V
1420...1460 Kevytväylillä	III	2130 Sidemaan lisäys kulutuskerrokseen	V
1500 (1510, 1520) Liukkauden torjunta	V		
1500 (1510, 1520) kevytväylillä	III	2210 Kevytpäällystetien rungon korjaaminen	IV
1610 Ajoratamaalaus	I	2220...2240 Kevytpäällystetien muu kunnostus (pintaukset)	I
1620 Kestomerkintä	I		
1630 Liikennemerkkien kunnossapito	V	2310 Kestopäällystetien rungon korjaaminen	IV
1640 Tievalaistus	-	2320...2350 Kestopäällystetien muu kunnostus (pintaukset)	I
1650 Muu liikenteen ohjaus	V		
1710 Mekaaninen vesakontorjunta	I		
1720 Kemiallinen vesakontorjunta	III		
1730 Niitto	II		
1740 Muut viheralue-työt	II		

Littera	Ura- kointi- luokka	Littera	Ura- kointi- luokka
2410 Avo-ojien kun- nostus, massat sivuun	III	3510...3530 Sillan rakenteen vahvistami- nen	III
2420 Avo-ojien kun- nostus, massat aje- taan pois	II	3540 Sillan korvaami- nen rummulla	IV
2500 (2510, 2520) Putkien kunnostus	III	4000 Murskaus ja seu- lonta	I
2600 (2610...2640) Siltojen kunnostus	I	0100 (0110...0130) Hallintokustannukset	-
3X11 Purkamis- ja siirtotyöt	II	0210 Pääomakustannuk- set (ml. siilot ja hallit)	II
3X12 Raivaustyöt	III	0220 Rakennusten kun- nossapito	II
3X20 (3X21...3X23) Vahvistustyöt	II	0230 Kiinteistön käyttö	IV
3X30 (3X31...3X33) Ojitus- ja putkitus- työt	IV	0300 (0310...0350) Huolto ja kouluttami- nen	-
3X41 Kallion leikkaus	I	0400 (0410...0450) Palvelut ulkopuoli- sille	-
3X42...3X45 Muut leikkaus- ja pengerr- ystyöt	III	0510 Mittaukset ja tutkimukset	III
3X50 (3X51...3X54) Sitomattomat päälly- srakenekerrokset	IV	0520...0560 Muut yh- teiskustannukset	-
3X60 (3X61...3X69) Sidotut päällysraken- kerrokset	I	0600 (0610, 0620) Apulitterat	-
3X71 Pysyvät suoja- laitteet	II		
3X72 Pysyvät liikem- teenohjauslaitteet	II		
3X73 Tievalaistus	II		
3X74 Erikoistyöt	II		
3X75 Verhoukset	III		
3X76 Istutukset	I		
3X77 Siistimistyöt	V		
3X78 Liikenteen hoito	-		

3.33 Poikkeamat tavoitteista

Kohdassa 3.2 esitetyt tavoiteluvut ovat keskimääräisiä ja niistä voidaan piirikohtaisesti poiketa olosuhteiden mukaan.

Myös tehtäväkohtaisessa luokittelussa on paikalliset olosuhteet tarpeen ottaa huomioon. Esim. jossakin tiemestaripiirissä voidaan osa lumitöistä (esim. kevytliikenneväylät tai sopiva alue) teettää urakalla, jos se todetaan edulliseksi, vaikka käytäntö muissa tiemestaripiireissä olisi toinen. Alueelliset sekä piirikohtaiset poikkeamat koko maan keskiarvosta voivat näin ollen olla suuret.

Kaikkien tehtävien hoidossa on pyrittävä käyttämään tarjoutuvia mahdollisuuksia ja olosuhteita hyväksi.

4. ASIAKIRJAT

4.1 Sopimusmuodot

Kunnossapitotöiden teettämisessä urakalla on pyrittävä tarkoituksenmukaisuuteen ja joustavuuteen siten, että kussakin tilanteessa käytetään siihen parhaiten soveltuvia asiakirjoja ja menettelytapoja.

Yleensä asiakirjojen on syytä olla kevyet, jotta kaikki kohdat tulevat käsitellyiksi ja pääasiat hahmottuvat selvästi.

Asiakirjoissa pyritään soveltuvin osin yhdenmukaiseen käytäntöön rakennustoimialan kanssa.

Kunnossapitotöissä tulevat kysymykseen seuraavat sopimustavat ja asiakirjaryhmät:

1. Urakkasopimus

- kevennetyt asiakirjat (lomakkeet TVH 731467, 731468 ja Rt 80207)
- varsinaiset laajat urakka-asiakirjat (liikenneministeriön vahvistama sopimuslomake 3.3.1983, rakennusalan yleiset sopimusehdot YSE 1983 ym).
- urakkasopimus tienpitoainesten hankkimiseksi (lomake TVH 732997).

2. Hankintasopimus

- tilaus (piirien lomakkeet TVH 746059...746072)
- varsinainen hankintasopimus (kauppa- ja teollisuusministeriön ohjeet).

3. Työkoneen vuokrasopimus (lomake TVH 731650).

4. Kuljetussopimus (lomake TVH 731653).

4.2 Asiakirjojen käyttö

4.21 Pienurakat

Pienurakoiden tärkein ominaisuus on töiden suorituksen, menettelytapojen ja asiakirjojen yksinkertaisuus.

Urakkasumman ohjeellinen yläraja on 1,0 milj.mk ja kesto-aika enintään 6 kuukautta.

Urakka-asiakirjoista ns. kevennetyt asiakirjat ovat urakkatarjouspyyntö (TVH 731467) ja urakkasopimus (TVH 731468). Ne soveltuvat yleisesti pienurakoihin ja valtaosa kaikista kunnossapitotoimialan urakkasopimuksista on tehtävissä niiden avulla.

Kunnossapitourakoissa merkitään maksu- ja mittausperusteet toistaiseksi maksu- ja mittausperusteluettelon (lo-

makkeen 731468 liite 3) lopussa oleville tyhjille riiveille.

Talonrakennusalan korjausurakoihin on suositeltavaa käyttää Rakennustietosäätiön julkaisemaa pienurakkasopimuslomaketta (RT 80207, 9.2.1984). Sen täyttömalli on esitetty lomakkeella RT 16-10228, 9.2.1984.

4.22 Alueelliset urakat

Alueellinen kunnossapitourakointi tarkoittaa useiden tai kaikkien tavanomaisten kunnossapitotehtävien teettämistä urakalla tietyllä yhtenäisellä alueella tai tukikohdasta etäällä sijaitsevalla tieverkon osalla. Samanaikaisesti on oltava tarjolla yrittäjiä, joilla on kapasiteettia laaja-alaisiin hoitotehtäviin (esim. kuljetusliikkeet tai asfalttiurakoitsijat talvikunnossapidon osalta).

Urakka-aika on pitkähäkö, vähintään yksi kokonainen kesä- tai talvikausi, mutta mahdollisesti 2...3 vuottakin. Pitkäaikaisurakoissa on otettava huomioon valtion tulo- ja menoarvion soveltamismääräysten erityisohjeet.

Alueelliseen urakkaan sisältyvät kesä- tai talvikauden tehtävät nimetään etukäteen ja asiakirjoissa sovitaan laatutasosta (työselityksistä) sekä maksuperusteista kuttakin suorituskertaa kohti.

Esim. lumenaurausta, johon tarvittaessa yhdistettäisiin aurasviitoitus voidaan kokeilla alueurakointina. Aurasuksessa olisi päästävä hintakilpailuun, varsinkin kun aurasusta ei liikennelupa-asioissa pidetä kuljetustoimintana eikä liikenneministeriön nykyinen 30 %:n tulkintaraja koske sitä.

Erityispiirteenä urakkaan voidaan sisällyttää urakoitsijan päivystysvelvollisuus, jotta varsinkin talvikunnossapidossa lähtövalmius on sama kuin laitoksen omissa töissä.

Alueellisia urakoita, kuten yksittäisiä kunnossapitotehtäviäkin, voidaan teettää myös piirien yhteisinä hankkeina. Sopimuksessa on mainittava miten maksuvelvollisuus jakautuu piirien kesken. Allekirjoittajana on yksi piireistä toisen/toisten valtuuttamana. Urakan valmisteluista ja valvonnasta sovitaan erikseen.

Urakkasopimus laaditaan liikenneministeriön lomakkeelle 3.3.1983. Muut asiakirjat kuten urakkaohjelma ja työselitykset laaditaan tapauskohtaisesti.

4.23 Päällystys- ja murskaustyöt

Päällystys- ja murskaustöissä käytetään liikenneministeriön sopimuslomaketta 3.3.1983. Muut asiakirjat Rakennuttamisohje 1984-julkaisun mukaiset.

Päällysteiden korjausurakat tehdään samoilla asiakirjoilla, useimmiten osana varsinaista päällysteurakkaa. Työselityksenä on tällöin julkaisu Tiepäällysteiden korjausohjeet 1979 (TVH 732854) tai erillinen työselitys. Aikaisempi päällysteiden korjausurakoiden asiakirjasarja (TVH 731603...731606) on poistettu käytöstä.

4.24 Muut suuret tehtäväurakat

Esim. sillan korjaus- ja tiemerkinäurakoissa käytetään liikenneministeriön sopimuslomaketta 3.3.1983. Muut asiakirjat Rakennuttamisohje 1984-julkaisun mukaiset.

Milloin työ on riittävän selkeä ja molempien osapuolien oikeudet ja velvollisuudet voidaan määrittää tarkasti, voidaan käyttää myös kevennettyjä asiakirjoja, vaikka

urakkahinta ja urakan kestoaika ylittäisivät ohjeelliset ylärajat (1,0 milj.mk ja 6 kk).

4.25 Pienten tienpitoaineserien hankintaurakat

Urakkahinnan ollessa alle 100 000 mk käytetään yleensä lomaketta TVH 732997.

4.26 Työtilaukset

Tilauslomakkeena käytetään piirikohtaisia lomakkeita TVH 746059...746072. Vaikka työtilaukset olisivat arvoltaan hyvinkin pieniä, tulee niiden perustua kuitenkin kirjallisiin, useimmiten keskenään kilpaileviin tarjouksiin.

4.27 Urakkaohjelmien työnaikaiset tarkistukset

Urakan sisältö ja laajuus on pyrittävä pienissäkin tehtävissä määrittelemään mahdollisimman tarkasti etukäteen. Jotkut tehtävät ovat kuitenkin erityisen riippuvaisia sää- tai liikenneolosuhteista (päälysteiden paikkaus, maalaus- ja merkintätyöt jne.). Tällöin voidaan työn laadun parantamiseksi esim. väljällä aikataululla mahdollistaa sopiva työn suoritusajankohta. Muutokset urakkaohjelmaan todetaan työmaakokouksessa tai työmaan/tiemestaripiirin päiväkirjassa.

4.28 Muiden asiakirjojen käyttö

Valvonta, ks. kohta 7.1 (s. 14)

Arvonvähennykset, ks. kohta 7.2 (s. 15)

Urakan edullisuuden arviointi, ks. kohta 8 (s. 15)

Urakoiden seuranta, ks. kohta 9.31 (s. 17).

5. VAKUUDET

Urakka A:n 13 §:n mukaan vakuutta ei tarvitse vaatia vähäisissä rakennusurakoissa tai mikäli vakuuden asettaminen on epätarkoituksenmukaista.

Rakennuttamisohjeen mukaan vakuuden vaatimisesta voidaan useimmiten luopua, jos urakkahinta alittaa 300 000 mk ja urakka-aika ei ole 3 kuukautta pitempi. Tarve on harkittava tapauskohtaisesti ja tulee vakuudet vaatia pienurakassakin, jos rakennuttajalla ei itsellään ole mahdollisuuksia saattaa työtä loppuun tai jonka tekemättä jättämisestä aiheutuisi rakennuttajalle tuntuva vahinko ja lisäkustannuksia.

Samoin työn vaarallisuus liikenteelle tai muulle kolmannelle osapuolelle voi antaa aiheen rakennusaikaisen vakuuden vaatimiseen.

Vakuuksista on aina ilmoitettava tarjouspyyntöasiakirjoissa.

6. SOPIMUSVALTUUKSIEN DELEGOINTI

Työjärjestyksen mukaan piiri-insinööri päättää piirin toimesta solmittavista urakasopimuksista tiettyyn urakkahintaan asti. Nykyisin (1985) rajana on 2 milj.mk.

Tie- ja vesirakennushallitus suosittelee kunnossapito-urakoista päätettäessä seuraavia delegointirajoja (vaihtoehtoisesti ylempi tai alempi päätöksentekotasoa):

- a) Piiri-insinööri toimialapäällikön esittelystä tai toimialapäällikkö yksinään: urakkahinta enintään työjärjestyksen mukainen (nyk. enintään 2,0 milj. mk). Ei alueellisia rajoituksia.
- b) Toimialapäällikkö työpäällikön esittelystä tai työpäällikkö yksinään: urakkahinta enintään 25 % a-kohdan enimmäismäärästä (nyk. enintään 500 000 mk). Työt omalla toimialueella.
- c) Työpäällikkö tiemestarin esittelystä tai tiemestari yksinään: urakkahinta enintään 5 % a-kohdan mukaisesta enimmäismäärästä (nyk. enintään 100 000 mk). Työt omalla toimialueella. Työmaan päällikkö rinnastetaan tiemestariin.
- d) Talonrakennusurakoissa urakanpäättämisoikeuden enimmäismäärät ovat toistaiseksi enintään 25 % edellä kohdissa a-c esitetyistä enimmäismäärästä.

Kunnossapitovaroain rahoitettavat suola- ja hiekka-varastot ovat yleensä kunnossapitoon kuuluvia tehtäviä, jolloin urakat ovat tien- ja sillanrakennustöiden delegointirajojen alaisia.

Edellä esitetyt enimmäismäärät riippuvat lähinnä ko. alueen urakoiden laajuudesta ja luonteesta sekä ao. henkilön perehtyneisyydestä urakalla teettämiseen.

7. VALVONTA JA ARVONVÄHENNYKSET

7.1 Yleinen valvonta

Valvontaohjeet ja valvontaa varten laaditut lomakkeet on lueteltu rakennuttamisohjeessa. Nämä soveltuvat lähinnä suuriin töihin, kuten päällystys- ja murskaustöihin sekä rakenteen parantamishankkeisiin.

Pienurakoissa noudatetaan soveltuvin osin julkaisussa Tienrakennusurakan valvonta (TVH 2.718) esitettyjä menettelytapoja.

Kunnossapidon pienurakoiden kokonaisedullisuuteen vaikuttaa se kuinka suuriksi rakennuttajan valvontakustannukset nousevat. Pyrittäessä kustannusten alentamiseen ei asiantuntevaa valvontaa kuitenkaan saa supistaa liian vähäiseksi.

Kustannuksia voidaan pienentää mm. seuraavilla periaatteilla:

- a) Urakka-asiakirjoissa määritellään laatuvaatimukset mahdollisimman tarkasti ja mittausmenettely sekä maksuperusteet yksinkertaisesti mutta silti yksikäsitteisesti.
- b) Laadunvalvonta kohdistetaan pääasiassa työn lopputulokseen ja urakoitsijan työnsuoritukselle ja työjärjestelyille annetaan mahdollisimman suuri vapaus.
- c) Etäällä tukikohdasta sijaitsevien kohteiden valvontatarkastukset yhdistetään muiden hankkeiden seurantaan.
- d) Myös pienissä töissä pidetään asianmukaiset vastaanottotarkastukset ja niissä havaittujen puutteiden edellyttämät jälkitarkastukset.

7.2 Arvonvähennykset

Yhtenä laadunvalvonnan keinona on arvonvähennysten käyttäminen. Menettely tulee kysymykseen silloin, jos valmiin työn virhettä ei voida korjata teknisistä tai taloudellisista syistä asiakirjojen mukaiseksi ja virhe heikentää kohteen käyttötarkoitusta tai ulkonäköä, lyhentää rakenteen käyttöikää tai aiheuttaa muita ylimääräisiä kustannuksia.

Arvonvähennys pienentää urakoitsijan saatavaa tietyllä prosenttiosuudella urakkahinnasta pysyvän haitan ym. seikkojen perusteella.

Päällystys-, murskaus- ja betonointitöissä noudatetaan kulloinkin voimassaolevia kyseisen työn urakkaohjelmissa mainittuja arvonvähennysten laskemisperusteita. Muissa urakoissa arvonvähennykseksi suositellaan 1...5 % urakkahinnasta. Erityisen raskauttavissa tapauksissa vähennys voi nousta 10 %:iin asti. Arvonvähennys määritellään haitta-asteen mukaan ja yleensä niin suureksi, että urakoitsijan ei kannata harkitusti tinkiä työnsuorituksen laadusta.

8. URAKAN EDULLISUUDEN ARVIOINTI

Urakka A:n 7-9 §:ssä ja Urakka P:n 16-19 §:ssä on määräykset urakkatarjousten vertailusta ja urakoitsijan valinnasta. Urakka A:n 8 §:ssä esitetään ne syyt, jolloin tarjous on hylättävä.

Tavoitteena on löytää valtion kannalta edullisin tarjous, jolloin tarjousten sisällön ja urakoitsijan suorituskyvyn perusteella joudutaan arvioimaan työn lopulliset kustannukset, työn laatu ym. seikat. Yksinomaan tarjoushintaa ei näin ollen aina voida pitää ratkaisevana. Tarjouspyyntö on yleensä syytä laatia niin, että tarjoushinta osoittaa edullisuuden.

Urakkahinnan vertailussa noudatetaan TVH:n kirjeessä Rtr-167/10.11.1981 annettua arviointiohjetta. Ohje on pääpiirtein voimassa myös pienurakoihin nähden.

Rakennuttajan on yleensä aina laskettava oma työn kustannusarvio vertailuhinnaksi sen seikan selvittämiseksi, onko edullisimmaksi katsottu tarjoushinta rakennuskustannukset ja riittävä yrittäjävoitto huomioon ottaen kohtuullinen. Tiedosta on hyötyä myös pitkäjänteiselle urakkakohteiden etsimiselle ja valitsemiselle sekä omien resurssien käytön suunnittelulle.

Kunnossapidon pienurakoissa urakoitsijan vertailuhinta on yleensä = urakoitsijan tarjoushinta + urakan valvontakustannukset. Lisäsummaa

Oman tarjouksen yhteiskust.- urakan valvontakust.

2

ei tarvitse ottaa huomioon, mikäli oma henkilöstö voidaan täysin työllistää muissa tehtävissä.

Vertailulaskelmat edellyttävät yleensä, että työ kestää useita työpäiviä. Aivan lyhytaikaisissa tehtävissä edullisuuteen vaikuttaa ratkaisevasti urakoitsijan ja sen kanssa kilpailevan kaluston sijaintipaikka, siirtotarve, muu kysyntä yms. olosuhteet. Näin ollen oman tai vuokra-koneen käyttöä hyvin lyhytaikaisissa tehtävissä voidaan harkita vaikka sen käyttö olisi vajaatehoistakin.

9. ERILLISKYSYMYKSIÄ

9.1 Koneenvuokraus ja urakointi

Koneenvuokrauksessa kone toimii tilaajan välittömän johdon alaisena.

Tärkein ero urakalla teettämisen ja koneenvuokrauksen edellytysten välillä on siinä, syntyykö vieraan palvelun osuudesta itsenäinen kokonaisuus vaiko osa koko tehtävästä.

Koneenvuokraus tulee näin ollen kysymykseen osatehtävissä sellaisesta kokonaisuudesta, jonka työnjohto kuuluu luonnostaan TVL:lle tai tehtävä on lyhytaikainen. Useissa hoitotehtävissä ja mm. rakenteen parantamishankkeiden osatehtävissä (esim. levitys- ja tiivistystyöt) vuokrakoneen käyttö on tavallista.

Urakointia on kuitenkin syytä suosia ja pienissäkin töissä tulisi pyrkiä urakkasopimukseen kevennetyin asiakirjoin, koska työn suunnittelu, johtaminen, vastuu työn suorituksesta ja työturvallisuudesta sekä mahdollisista ulkopuolisille aiheutetuista vahingoista on luontevinta jättää koneen haltijalle eli urakoitsijalle.

Vuokrakoneiden hankinnassa noudatetaan julkaisua Koneenvuokrausohje (TVH 731607).

Tarjoukset voidaan hankkia joko koko piirin yleistarjouspyyntönä tai paikallisilla tarjouspyynnöillä.

9.2 Liikennelupakysymykset

Tieliikennelain (267/81) 109 §:n mukaan ammattimainen moottoriajoneuvoliikenne on luvanvaraista.

Kuljetusten sisältyessä urakoihin menetellään liikennelupakysymysten osalta annettujen ohjeiden mukaisesti (ks. rakennuttamisohje).

9.3 Urakoiden seuranta

9.31 Yleinen seuranta

Urakoiden jälkiseurannalla pyritään

- saamaan kokonaiskuva urakkamarkkinoiden kehittämisestä
- selvittämään urakoiden edullisuus omaan työhön verrattuna sekä
- urakoitsijarekisterin ylläpitoon.

Kunnossapitourakoiden seurannassa noudatetaan toistaiseksi TVH:n kirjeellä O/Rtr-6/5.1.1983 annettuja ohjeita. Ohjeet koskevat myös kevennetyin asiakirjoin tehtyjä pienurakoita.

Seurantalomakkeen käyttö on syytä ulottaa koskemaan myös tienpitoainesten toimitusurakoita sekä työtilauksia.

Lisäksi on syytä ilmoittaa myös piirin oma tarjoushinta. Urakoitsijan arvostelussa käytetään koko asteikkoa ja tarvittaessa sen alimpiakin arvosanoja.

9.32 Urakoitsijarekisterit

Urakoiden seurantaan liittyy urakoitsijarekisterien ylläpito. Rekisterit pyritään saamaan yhteisiksi rakennus- ja kunnossapitotoimialalle.

Piireissä olevia pienurakoitsijaluetteloita on syytä täydentää kunnossapitotehtävien osalta ja pyrkiä tarkentamaan tietoja ja täydentämään luettelo pienurakoitsijarekisteriksi.

Urakoitsijarekisteri on pyrittävä pitämään jatkuvasti ajan tasalla. Rekisteriä ylläpitämään nimetään yhteishenkilö.

9.4 Kilpailun edistäminen

Urakalla teettämisen edullisuus perustuu urakoitsijan korkean motivaation hyödyntämiseen ja riittävään kilpailuun.

Rakennuttajan oma tarjous edistää kilpailua. Myös urakoitavaksi tarjottavien tehtävien runsaus herättää yrittäjien kiinnostusta ja kannustaa kaluston ym. resurssien hankkimiseen.

Urakoinnin osuutta on syytä pyrkiä lisäämään tasaisesti, koska markkinoiden kapasiteetin ylittävä kysyntä voi nostaa tarjoushintoja.

Ajan tasalla oleva urakoitsijarekisteri helpottaa tarjouspyyntöjen lähettämistä ja niiden suuntaamista oikein. Pienissäkin kohteissa on pyrittävä vähintään 3...5 tarjoukseen ja työn suurentuessa useampaan.

Rakennuttajan ei tule edistää tehtäväkohtaisten tai alueellisten "reviirien" syntyä. Kilpailu tulee pyrkiä pitämään mahdollisimman avoimena myös uusille ja toispaikkakuntalaisille yrittäjille.

